

султанитѣ, запазили своето име — *ромей*. Турцитѣ на свой езикъ ги наричали „*урумъ милетъ*“ — ромейски народъ. Тѣй ги пишели въ своитѣ тевтери. А българитѣ били забравени, та ги пишели въ тевтеритѣ — *раи, гяури*. Турцитѣ виждали, че по чифлицитѣ на беговетѣ работятъ неуморно мирни раи — хора, които се наричатъ *християни*, но какви сж били тия работни хора, тѣ не се интересували. Тѣ искали отъ тѣхъ само да оратъ земята, да отглеждатъ добитѣка, да даватъ деца за еничерската орда и да си плащатъ данѣцитѣ. За вѣрата имъ не се грижили. Обаче, цариградскиятъ грѣцки патриархъ и неговитѣ свещеници и владици имали интересъ да подчинятъ подъ своята църковна властъ българитѣ и да казватъ предъ турцитѣ, че тия прости работни хора, орачи, овчари, козари и прислужници — християни сж селяни *гърци* (*урумъ милетъ*), само че говорятъ не грѣцки, а другъ — простъ, овчарски езикъ, защото били просто, диво племе. Твърде малко българи останали въ голѣмитѣ градове и въ малкитѣ планински градчета, които знаели, че не сж гърци, а българи; тѣ имали църкви и свещеници, книга и училища, па скришомъ изповѣдали името си, чели запазената българска книга, зидали ниско въ земята изъ планинитѣ малки църквици и ги украсявали по стениѣ съ хубави икони, рѣзби и картини. Такива скрити малки и добре украсени църкви се броили отъ народа за негови скжпи светини. Той се събиралъ по сборове и други празници въ тѣхъ, слушалъ богослужението на своя роденъ езикъ, а свещеницитѣ поменували добритѣ стари боляри и български царе. Подиръ това той се връщалъ по селата да работи по чифлицитѣ, като тайлъ дълбоко въ душата си своето народно име и своя български Богъ.